ఎక్సురే [illegible]

బహుమానం

"విహారి"

సృష్టిలో ప్రతిదానికీ ఓ ఋతువుంది. గాలి వీచడానికీ, వర్షం కురవడానికీ, యెండ కాయడానికీ, చలి పెట్టడానికీ వేర్వేరు ఋతువులున్నాయి. ఆకు రాలడానికీ, పూలు పుయ్యడానికీ, పళ్లు పండడానికీ వేరువేరు సీజన్లున్నాయి. గోలీకాయలూ, గాలిపటాలూ, చిల్లకర్రలూ వీటిగ్గూడా అదున్లున్నాయి. కాని యివన్నీ ఓ సంవత్సరంలోని అంతర్భాగాలు. యింక మహా… తీసుకొనిచూస్తే గూడా యిలాంటి …తకాయి. ప్రకృతం దాంట్లో … కవి… …కం ఉదాహరణంగా తీసు… …చూద్దాం.

…మొదట్లో పారలౌకిక …ంతకో గ్రంథాలు …వారు అపూర్వంగా. … పరవడి …లో. … బండి కొంచె… …సాగింది. రాజమన్నన… అయితేనేం, శక్తి … …తనేం ఉద్ధరించాలి. అంతే … …వల్లో కావ్యాలూ, ప్రబంధాలూ …వల్లో. అతి ప్రయత్నంమీద లభించే కవి రాజ… గండపెండేరాలూ, గంధగజాలూ, గురు గౌరవాలూ లభిస్తూవొచ్చాయి. అట్కా గలగల్లాడుతూ ముందుకు జోరుచేసింది. దేశంలో కవిత్వధోరణి హద్దూ పద్దూ లేకుండా పెరిగిపోయింది. ప్రతి పడిళ్ళ కుగ్రామంలోగూడా డజనుకు తక్కువలేకుండా కవులు బయలుదేరారు. ఆ ముమ్మరంలో నోటిమాటలుకూడా వి లి చి పో య్యా యి. "యీ వందోయ్! యెక్కణ్ణించి వొస్తి!— అంతా ఖులాసేగదా!" అని కొత్త మొహం యెరక మనిషిని సుతరామూ తీసెయ్యలాక పలకరిస్తే, "వచ్చితి రాధేయుడకను. విచ్చి నమంజారు భరత వంశాగ్రణీ" అనే యీ తిక్కయజ్వగారి వెయిల్లో— "వచ్చితి … లేకుండ చూచి పోవగ నిపుడే" అంటూ కవిత్వం ఆరంభమైంది. అదో సీజను సుడిగాలి! బిగ్గి బరబిర్లాడింది. ముందు వెనక సమన్వయాలూ, కట్టుబాట్లూ అరుచిని అధికంచేశాయి. నవలాయుగం వొచ్చిపడ్డది. పెద్ద పెద్ద సంస్థలు నడుంకట్టాయి. మాలలు వెలిశాయి. వచనధోరణిలో అద్భుత పరివర్తనం కలిగింది. పోటీలు జరిగాయి! సన్మానాలు అబ్బాయి. యే పార్సిలుచూచినా నవల్లే— యే గ్రంథాలయాలు దర్శించినా నవల్లే— యే మనిషిచేతిలో చూచినా నవలే! ప్రైడ్ బైప్రైడ్ పలురకాల నాటకాలు బయలుదేరాయి. నటకులకి కిరాయి పెరిగిపోయింది. కుగ్రామాల్లోవుండే కుర్రాళ్ళుకూడా యే దుప్పటిగుడ్డో అడ్డంకట్టుకొని, యథాశక్తియే …యిబాట్లోవుండే … సావలల్ కేకోలేసి కృతార్థులయ్యారు. యింక పట్నాల సంగతేం చెప్పాలి!

కాలు తుర్రుమని ముందుకు దూకింది. వొక్కొ నవలా, వొక్కొ నాటకమూ యోగ్యతానుసారంగా చదవాలన్నా, నటించాలన్నా. దీర్ఘకాలం పడుతూ వొచ్చింది చాలామందికి. కొద్ది కాలంలో గొప్ప మానసికానందానికి లోకం ఓట్లువేసింది. దాంతో విమానం బుర్రుమంది. కథాకాలం రంగంలో వచ్చి పడిపోయింది. పోషకవర్గం శక్తి వంచన లేకుండా ప్రోత్సాహం యిచ్చింది. యోగ్యులకు సత్కారాలూ, సన్మానాలూ లభిస్తూవొచ్చాయి. పేపర్లల్లో, సంచికల్లో కథలు ప్రత్యేకస్థానాలు ఆక్రమించాయి. పలువిధాల ఆశలూ, ఆకర్షణలూ మిన్నుముట్టాయి. కలంపట్టగల ప్రతివ్యక్తికీ కవర్లకూ కార్డ్లకు అయ్యే ఖర్చు అధికమైంది. రాను రాను ప్రకటించడానికి వీల్లేని కట్టలు వాపసు రావడానిగ్గూడా తిరుగుటపాచేశాయి. ఉద్యోగాల అప్లికేషన్లకు మల్లే. అందరికీ అదే పనైతే అంతగాక మరేమౌతుంది!

ఆదివారం. కాలేజీకి శెలవు. రైల్వే ప్లాట్‌ఫారంమీద హిగిన్‌బాథమ్సు బుక్‌స్టాల్లో మాగజీన్ కొనడమే ఆలస్యంగా, ఓపన్‌చేసి చూచాడు సీతాపతి. అమృతాంజనంతో సహా మరోవిషయం అతనిదృష్టిని అట్టే ఆకర్షించివేసింది. అతనికళ్ళు మిలమిల వొక్కసారిగా మెరిసి పోయ్యాయి. వొళ్ళు పులకరించింది. బుజాలు పొంగాయి. చట్‌మని దాన్ని మడిచి చంకలోపెట్టుకొని యింటిదారి పట్టాడు చురుగ్గా.

సీతాపతంటే యెవరోకాదు, సుప్రసిద్ధ కథకుడు అభినవసూత టి. యస్. ఆర్‌గారి తమ్ముడు. ఆ రోజుల్లో టి. యస్. ఆర్‌గారి పేరు విననివాళ్లుండరు. ఆయనగారి కథల్ని చదివి ఆనందించనివారూ, ఆయనగారు యెలావుంటారో చూస్తేబాగుండు అనుకోని వారూ అరుదు. వన్—ఆర్—టూ చిట్టి కథల్నిరాసి వారిచాత అభిప్రాయాల్ని రాయించుకోవాలని గూడా చాలామంది అనుకున్నారు. అది కథా కవిత్వానికి పునాదని వారి అభిప్రాయం. ఆ ప్రాంతంలో కథాకాలం ప్రవేశించంగానే కథా రంగంలోకిదిగి తన కలాన్ని దశదిశలకూ విదిలించి బ్రహ్మాండమైనపేరు సంపాయించారు. టి. యస్. ఆర్‌గారు. ఆరోజుల్లో వారు గీచిన గీతల్లా కవిత్వమే! విదిలించిన బిడగల్లా భావచిత్రమే!! కలవరించిన కలవరింతంతా సంగీతమే!! ప్రస్తుతంవారు కథలు రాయడం చాలావరకు విరమించుకున్నా, పేరుమాత్ర శిలాక్షరాలా నిలిచిపోయింది.

సీతాపతికి అన్నదగ్గర చనువు అధికం. అంచేత యింట్లో ప్రవేశించడంతోనే పేపర్ని అన్నగారిమీద గిరాటువేసి, "కొంచెంచూడు!" అన్నాడు. కథకుడు తాగుతున్నచుట్టని కుడి

చేతులోకి తీసుకొని యెడంచేత్తోనే పేజీలు తిరగేస్తూ "యేం-కథ?" అన్నాడు. "చూస్తే తెలుస్తుంది. నువ్వేచూడు రొండో పేజీలో" అన్నాడు సీతాపతి చాపమీద నడుం వాలుహూ. కథకుడు రొండో పేజీని తిప్పి చూచినట్టే చూచి, దాన్ని మూసేసి సీతాపతివేపు జరిపాడు.

"యేం?"

"చూచా"

"ఆకర్షణ బాగానేవుంది నీవు రాస్తావా?"

(తల వూపుతూ) "ఊహూ—రాయను."

"పోనీ—నేను రాశేదా?"

"ఊహూ."

"సర్వశ్రేష్టంగావున్న కధకి బంగారు పదకం, ప్లస్ యాభై రూపాయల రొక్కం!"

"వుండొచ్చు"

"యెందుకొద్దు"

"నాకిష్టం లేదు."

"మాంచి ఛాన్సు, ఫస్టు ప్రైజుతో పాటు ఫేమ్‌కూడా వొస్తుంది."

"...................."

"అయినా రాసిచూస్తా?"

"......................."

అన్నగారు యీవిధంగా ముక్తాయించడం యిది మొదటిసారే. అతని వాలకమేం నచ్చలా సీతాపతికి. యెంత పుచ్చిన మిరియాలైనా జొన్నల్తో సరితూగవా! యీన్ని అడిగేదేమిటి? కధరాసి పంపించేస్తా. బహుమానం యెలా రాదోచూస్తా. అని నిశ్చయించుకున్నాడు తనలో.

సీతాపతైనా కుర్రాడనేగాని రాతలో అంతగా తీసేసేమనిషికాదు. కాలేజీ కాంపిటీషన్లలో కధా రచనకి అతందే ప్రధమ బహుమానం. అతని కల్పనకూ, స్వాభావికతకూ పిన్నుపెద్దలూ, లెక్చరర్లూ ముగ్ధులైపోతూండేవారు. కాలేజీ జర్నల్ ముద్రణం పూర్తయేదే ఆలస్యం చేతులమీద యెగిరిపొయ్యేవి. కాపీలు అతని రచనాంటే అంతగా అభిమానం, రుచీ పెరిగిపోయింది. అయితే అతడుకూడా అడపా దడపా యేవో వొకటి రొండురాసి, తోచిన పత్రికలకు పంపడంలో లోపించలా. కాని అవి యెంత బాగావున్నా యనుకున్నా, సముద్రంలో ప్రవేశించిన నదుల్లా రూపనామాలు లేకుండా పోతూవొచ్చాయి. యిందువల్ల అలా పంపడంలో అతనికి చాలామట్టుకి విరక్తికూడా కలిగింది. అయినా బహుమానం, డబ్బా అన్న తర్వాత యెంత అంతర్ముఖుడి మనసైనా కాస్త చలించకమానదు. అలాంటప్పుడు అలైన్లో కొద్దో గొప్పో పేరు సంపాదించినవాడు యెలా వూరుకుంటాడు!

కత్తీ, కటారూ సర్దుకొని, 'కాం'గా వుంటుందని పార్కు వేపువెళ్ళాడు. తరచుగా మనుషులురానివో మారుమూలకెళ్ళాడు కాని అతని మిత్రుడు సాంబమూర్తి అప్పటికే హాజరైవున్నాడు. నో గజంఉ... పుస్తకమూ తానూ, యితణ్ణి చూడ్డంతోటే గ్రంధాన్నిమూసి దిండులాగా తలకింద పెట్టుకొని యెల్లైలకల ఆ మెత్తటి గడ్డిమీద శయనించాడు; "యేం వోయ్. మళ్ళా యేదో రాయడానికి తలపెట్టినట్టుందే!" అన్నాడు. "అవునోయ్ సాంబూ," అంటూ సీతాపతి పత్రికను చేతికందించాడు. సాంబమూర్తి పేజీల్ని వుదరా బదరా తిరగేసి, మౌనంగా ఆకాశంవేపుచూస్తూ పడు...న్నాడు. అతనివేపు యీగర్‌గాచూస్తూ "యేం?—బాగుండ్లా?" అన్నాడు సీతాపతి. సాంబమూర్తి అడ్డంగా తల వూపాడు. "నీ అభిప్రాయం యేమిటి?" అని తిరిగి ప్రశ్నించాడు సీతాపతి. "యేమీ లేదు. వృధాగా యెందుకుశ్రమ! యిదో పదివేల బహుమానంబాబతు. నీకురాదు. బ్రహ్మ మరోరికి అప్పుడే రాశిపెట్టుంటాడు" అన్నది సాంబమూర్తి జవాబు. సీతాపతి ప్రాణం చివుక్కుమంది. అయినా ధైర్యం అవలంబించి "పోనీ దాని ముందామోసిరి. నాలుగైదు బహుమానాలున్నాయే. వాట్లోనైనా వొహటి చావదా!" అన్నాడు. దానికి సాంబమూర్తి బింకంగా ఆకాశంవేపు చూస్తూనే "అదిగూడా నాకు నమ్మకం లా. కనీస ధర్మంలోనైనా నీది అచ్చులోకైనా యెక్కాలంటే చూడు, దానికో రొండు మూడు సూత్రాలున్నాయి. ఎడ్రెసులో యీ జిల్లాపేరు యెక్కించవద్దు. రొండు: నీ పేరుతో రాయక, యే తెలీని మహిళామణి పేరో పెట్టు. నంబరు త్రీ: యీ పోస్టాఫీసులోకూడా వెయ్యవొద్దు. యెవరైనా రైలు కెళ్ళుతుంటే, మధ్య యెక్కడైనా మెయిలు సార్టరు డొక్కులో వేయించు లేదా—రో లేదు." అని ధర్మోపదేశం చేశాడు.

సీతాపతికి కొంచెం కో... ...ంవొచ్చిం... కాని యేండేస్తాడు పాపం! "వస్తా" అం... పత్రికను తీసుకొని వ... ...డో నిర్మానుష్య... వుండేవేపు వెళ్లాడు...

రోజులు గ... ...చాయి. వొకరోజేదీ ...రా... సింది. పోస్ట... ...కూ... ఓ వాకిట్లో నిల... "బాబుగారూ" అని ...కేకేశాడు. యిదివర్లో ఎన్నో జాబులు వొచ్చాయి. పేపర్లు వొచ్చా... యి; బంగీలూ, మనియార్డర్లూ వచ్చాయి కాని యీతూరి సీతాపతికున్నంత ...త్వ... మరోసారిలేదు. తన రచన మా... ...లో పడ్డట్టూ దానికే ప్రధమ బహుమానం వొచ్చినట్టూ కలగంటూండి తటాల్నలేచి గుమ్మంవేపు వురకాడంటేనే బాగుంటుంది. పోస్టుమన్ చేతులోని కార్డుని చూడ్డంతోటే ప్రాణం చల్లబడిపోయింది. "యేదైనా మాగజీను రాలేదా?" అని అడుగుదామని నోటి చివరవరకూ వొచ్చింది కాని యెందుకో అన్లాకపొయ్యాడు. వేలాడుతున్న చేతుల్తో కార్డునందుకొని లోపలికి వొచ్చేశాడు.

అయిదారు రోజులు గడిచాయి. ఆ 'జర్నల్ని' కొనకూడదని మనసులో నిశ్చయించుకున్నాడు గూడా సీతాపతి. కాని వొహ 'కోకాకిసా...హో' కొనకపోతే మించిపొయేదే...

BALANAGU VEERASWAMY SONS,
JAGGERY & OIL MERCHANTS,
RAJAHMUNDRY.

మరోదినం జరిగిపోయింది అలాగే. ప్రతి నిమిషానికీ అతని బింకానికి బిగువు తగ్గుతూ వొచ్చింది. ఆప్రయత్నంగా చిల్లర డబ్బులు వొచ్చి వాలాయి జేబులోకి. కాళ్లు కారణం చెప్పకుండానే దారితీశాయి రెల్వే ప్లాట్ఫారంవేపు. స్టాల్లో రొండణాలూ దాఖలైనాయి. మాగజీను తాళ్ళలా లాక్కోని పోతుండే చేతుల్లోనిచ్చి, బరువైన కళ్ళతో చూడనివిధంగానే చూచాడు. యేముంది. దేన్ని చూడాలని వుబలాటపడుతున్నాడో అది తప్ప దాంట్లో అన్నీవున్నాయి. యెటూ రొండణాలూ వొదిలాయి. కాళ్ళూ చేతులూ చల్లబడ్డాయి. చెడ్డచేనికి మూడు మంచలెందుకని తత్సంబంధమైన విషయాలన్నిట్నీ చదివి తీరాలసిందేనని నిశ్చయించాడు. బహుమానాలవారు తనకంటే యేయే సందర్భాలో కళాల్ని అత్య[illegible] [illegible]దిలించారో చూడాలన్న కుతూహలంగూడా అతని నిశ్చయాన్ని సపోర్టుచేసింది. చూచాడు. మొదటి బహుమానం శ్రీ ఓ. కె. గార్ని వరించింది. పురస్కారదాత కోరినవిధంగా స్వాభావికతా, సామాజికతా, సంస్కరణ ప్రియతా యెంతవరకు వారిరచన్లో వున్నాయోనని అక్కడ్నే వో బెంచీమీద జార్లబడి చదివాడు. క్లుప్తంగా చెబితే యిలావుంది కథ.

యువతీ యువకులిద్దరూ పరస్పరం మనసారా ప్రేమించుకున్నారు. డౌరీ వొద్దనే వొద్దని యువకుడూ. ఆస్తిపాస్తులతో పనిలేదని యువతీ తమతమ తలిదండ్రుల్తో శలించి వొకటయ్యారు. యువకుడు విద్యాధికుడూ నెలకో శతమానం తెచ్చేవాడూ, యువతికూడా హైస్కూలు ముగించిందే, సంసారం స్వర్గీయంగా జరుగుతూ వొచ్చింది. వారోసారి వో రైలు ప్రయాణంలో వారో యాత్ర[illegible] సీమలా ? [illegible]రు. అందరూ వొకేచోట దిగి వొకేహోటల్లో బసచేశారు. యువతి శుక్లాచార్లవాళ్ళో జారిపడిపోయింది రాత్రి పూట. వారిద్దరి నగ్నవిహారం చూచాడు యువకుడు. యెదటికెళ్ళి కంగ్రాచులేషన్సు చెప్పినట్లుకూడావుంది ధోరణి. పూసా బుటాని, బట్టా పాతా వుండే ట్రంకును ఆమెగారికిచ్చేసి, వధూవరుల నాశీర్వదించి వారిచ్చు సక్చందన తాంబూలాదులను స్వీకరించి తన స్వపట్టానికి ప్రయాణమైవెళ్ళాడు. తాజాకలం:—శుక్లాచార్లవారు నిరక్షర రేఖమీద జన్మించి, ప్రకృతం, చేసిన బిల్ కలెక్టరు బాబతు యే ప్రావిడెంటు ఫండో తింటూ కాలక్షేపం చేస్తుండేవారు.

పైకీ కిందికీ యెన్నిసార్లు యాకరూ పెట్టినా కవి బొడ్డుదగ్గరవుండే స్వాభావికత[illegible]. సామాజికతగాని ఎవతికీ సంస్కరణప్రియతగాని సీతాపతి మట్టి బుర్రకి గోచరించలా! బి. ఎ. చదువుతున్నంత మాత్రానా, అభినవకవి భ్రాతైనంత మాత్రాన, యెదో తెలిసీ తెలీని అయ్యవార్లు—విద్యా జడువైన అయ్యవార్లు—యీసరాసిన కథల్నీ, కల్పన్లనీ మెచ్చుకున్నంత మాత్రానా. పరమగూఢమైన స్వారస్యాన్ని అవగతం చేసుకోడం అంత సులభమా! ఖ్వాబట్టే తికమకపడి చివరకి చిత్తయి పొయ్యాడు సీతాపతి. యేమీ తోచక వొక్కసారి కళ్ళు మూసుకున్నాడు. అన్నగారు ఆనాడు "ఊ—హూ—" అంటూ తూష్ణీభావంతో వూపిన తలకాయ మరోసారి అతనికి ఆ మూసినకళ్ళ చీకట్లో లీలగా కనపడ్డది. "ఆనాటి అన్నగారి నిరసనభావంలోనూ, మౌనంలోనూవున్న అర్థానికీ, యీ ప్రత్యక్ష ప్రమాణానికీ యెంతవరకు లక్కువుందో" అనుకుంటూ కళ్ళు తెరిచాడు. యెదట సిగరెట్లు వూదేస్తూ తన చేతులోని మాగజీనువేపు చూస్తూన్న కామ్రేడ్ సాంబమూర్తి ప్రత్యక్షం.

సీతాపతి శక్తి మరీ సన్నగిలి పోయింది. "యేం వోయ్ బ్రదర్. నేనారోజే చెప్పలా అప్పటి గ్రహచారాన్నిబట్టి? అంతా పేపరు ఖరాబ్. నేను వూరికేచెప్పలా, శాస్త్ర జ్యోతిషంలో అపరభాగం నాకుతెలుసు. ఆరోజు కార్యాధిపతి అంగారకుడు శతృక్షేత్రం నీచలో కూచోని, లాభస్థానాన్ని చూస్తున్నాడు. యిదంతా గ్రహచారమే చింతించాలసిన పనిలేదు," అన్నాడు మందహాసంచేస్తూ. దాంతో మండుకొచ్చింది సీతాపతికి. "సరేగాని. ముందు యీ బహుమానం కథ చదువు! భట్టులా పొగిడారు. అయినా దీంట్లో స్వారస్యం యేమైనా పిసరంతైనా యెక్కుతుందేమో చూడు" అంటూ అతనివేపు మాగజీను చాచాడు. "[illegible] కాని నావంటి బి[illegible] దీ ష్టాండర్డు వాడికేం—అర్థం కావడమేం! నీకే దిక్కు తోచలేదట!" యింతకూ మనకు బోధపడనంత మాత్రాన అలా తీశియ్యకూడదోయ్! భావ కవిత్వంలా, భావచిత్రంలా, యీ భావకథలో యెంత భావం నిండి నిబిడీకృతమైవుండేదీ మనకేం అవగతమౌతుంది? యేదీలేందే, బహుమానం వొట్టినే యిస్తారా! యేం యిచ్చేవారు మాత్రం సామాన్యులా, హేమాహేమీలే! నా సిన్సియర్ ఒపీనియన్ యేమిటంటే, యీ కథలో మొత్తం మీదేకాక, ప్రతి జిడ్డలోనూ, ప్రతి పొల్లులోనుకూడా దిగి చూడగల యోగ్యతవుంటే దాంట్లోరాసిన "ఇకతలు" తుక్కుపడ వున్నాయని. సరేనా?" అన్నాడు. పక్కన్నే కూచోని వీపు నిమురుతూ.